

כג) שְׁתֵּיתָ הַמִּשְׁכָּה - הִיא רְעָה עַד מָאֵד, כִּי כָּל עֲנִיֵי הָעוֹלָם בֵּין לְמִלֵּי דְעִלְמָא בֵּין

לְמִילֵי דְשַׁמַּיָא צְרִיךְ דַּעַת, כִּי בְּדַעַת חֲדָרִים יִמְלֵאוּ וְכָל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְּדַעַת

וּבַתְחִבּוּלֹת יַעֲשֶׂה מְלַחְמָה נְגִיד יִצְרוּ לְעֵבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ וּלְדַבְּקָה בּוֹ, וּמִשְׁפִּיל עַל דָּבָר

ימצא איזוהי דרך ישרה שיבר לו האדם לעשות הטוב והישר בעיני אלקים ואדם.
וכבר אמר החכם אם דעת חסרת מה קניית ואם דעת קניית מה חסרת. ודינו כי
בעוונותינו דלוננו מאד ואין בנו כל כך מדע והשכל לדעת איזוהי דרך ישרה אשר
נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה. אם עדין נשתה ויתבלבל דעתנו מה אנו ומה חיינו
הרי זה דומה למאבד עצמו לדעת. גם בלא דעת עושה שלא כהוגן בתוספת ומגרעת
ורעת השתיה והשכרות, כי היא כסות עינים את כל ונודעת כל שוגה בה נבער מדעת
והמישרים ארחותם ורוצים שיהיו מתקנים מעשיהם מושכים את ידיהם.

(כד) מה מאד שנוי המחלוקת - רע בעיני ה' וגוררת רעות רבות וצרות ועברות
תמורות, כל קבל דנא גדול השלום ובפרט שלום הבית בין איש לאשתו עד שהתיר
למחק את השם שנכתב בקדשה כדי להטיל שלום בין איש לאשתו. ואין לשבח לאיש
אשר אשתו וכל הנלוים עמו עושים רצונו כרצונו, והוא בשלום עמהם. אך בזאת
יתהלל המתהלל באשר בני ביתו או אנשים אחרים מתרחקים ריב עמו ומכעיסים אותו
על פניו ומזלזלים בכבודו וכדומה, והוא אוהב שלום ומבקש שלום ורודף שלום
ומרחיק המחלוקת ודוחקו בשתי ידיים, זה האיש אוהב למעלה ונחמד למטה אשריו
בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא, אל כפועלו ישלם גמולו, מה טוב חלקו ומה נעים
גורלו.

(כה) התרחק מן הפעור - ומן הדומה לו, ואל תתן מקום לחשדך כדי שלא יתגלגל
חובה על ירך, כי המחטיא חמור מן החוטא. וכתיב: והייתם נקים מה' ומישראל
(במדבר ל"ב, כ"ב) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, הכל לפי מה שהוא אדם
ולפי המקום ולפי הזמן ולפי הענין כי בדבר שהוא מוכרח לעשות, לצאת ידי שמים
אל יחוש ללעג השאננים ואל יתן אל לבו מה ידברו ממנו אחרים, כי זה שרש פורה
נזיקין וחבלות לנפש. ורב הצרות הבאות לאדם הוא בשביל שרוצה להיות נכבד
בעיני אחרים, וזה הכל גדול כי מה יתן לאיש אם אלה אנשים יכבדוהו או אם ידברו
רע עליו ויבזו אותו? האם בשרו עליו יכאבו? והחי יתן אל לבו, ואם הוא מכבד
בשמים ממעל מה אכפת לו על כבוד המדמה של אדם להכל דמה. ואם הוא נבזה
ונמאס בשמים ממעל מה יתן לו ומה יוסיף כבוד תועי רוח? הכל הבל ורעות רוח.

(כו) מה מאד צריך לזוהר שלא לצער - את חברו לא בדבור ולא במעשה לא בראיה
ולא ברמיה ולא יעשה ולא ידבר שום דבר שיש לחוש אחד מני אלה שיכול לגרם
צער לחברו, שהרי אמרו רז"ל על פסוק: והאלקים יביא במשפט על כל געלם. זה
הרוקק או הורג כנה בפני חברו ונמאס חברו. אם כך עתיד לתן את הדין מי שלא
נתפנן לצערו על אחת כמה וכמה המתפנן. ואם תאמר כאשר עשה לי פן אעשה לו

אֲשֶׁלֶם לְעוֹשֵׂה הַרְעָה כְּרַעְתּוֹ, הָרִי אֶתָּה עוֹבֵר עַל מַה שְּׁאִמְרָה תוֹרָה: "לֹא תִקַּם וְלֹא תִטּוֹר". וְאִם הוּא רָשָׁע וְגִלְגְּלוּ חוֹבָה עַל יָדוֹ כְּמֵאִמֵּר הַכְּתוּב מִרְשָׁעִים יֵצֵא רָשָׁע, לְמַה יַעֲשֶׂה רַעְהוּ רָשָׁע כְּמוֹתוֹ, וְאִם תֹּאמַר מִשְׁחַק אָנִי, הָרִי אֶתָּה עוֹשֵׂה שְׁחוֹק בְּדַמְךָ וּבִנְפִשְׁךָ כְּמִתְלַהֵלֵה הַיּוֹרָה זָקִים, לְכֵן הִזְהַר וְהִשְׁמַר שֶׁיִּהְיֶה רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחֶה מִמֶּךָ, וְאֶהְבֵּת לְרַעַף כְּמוֹךְ בְּחֻבָּה יִתְרָה זֶה כָּלֵל גָּדוֹל בַּתוֹרָה.

כֹּז (כֹּז בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לִיזְהַר שֶׁלֹּא לְצַעַר – אֶת אִשְׁתּוֹ אֶפְלוּ בְּדַבְרִים, שְׂמִתוֹךְ שְׂדַמְעָתָה מְצוּיָה – פְּרַעְנוֹת צַעֲרָה קְרוּבָה. צֹא וּלְמַד מִמַּעֲשֵׂה שְׁהוּבָא בִּש"ס: בְּאוֹתוֹ חָסִיד שֶׁהָיָה רְגִיל לָבוֹא לְבֵיתוֹ כֹּל מַעֲלֵי יוֹמָא דְכַפּוּרֵי, פַּעַם אַחַת אַחַר מְלָבוֹא וְנִצְטַעֲרָה אִשְׁתּוֹ וְהוֹרִידָה דְמַעוֹת – וְתַכְף גַּפְטָר אוֹתוֹ חָסִיד. יַחֲרַד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת אִם זֶה שְׁלֵא נִתְכַּוֵּן לְצַעַר, כֵּן הִמְתַּכְּוֵן לְצַעַר, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְאֶפְלוּ אִם הִיא אִשָּׁה רַעָה, חֲסֵרָה מְדַע, מְכַעֲיֶסְתּוֹ עַל פְּנָיו וְעוֹשֵׂה הוֹצָאוֹת הַבַּיִת מְרַבָּה, וְכַדוּמָה. הַשְּׁכָל יָבוֹא מִן הָאִישׁ וַיִּנְהַלְנָה בְּנַחַת, בְּנַעַם שִׁיחַ, וְלִשׁוֹן רַכָּה תִשְׁבֵּר גֵּרָם. וְעַל כָּל פְּנִים עַל יִסְבַּל בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָה, כִּי גְדוֹל שְׁלוֹם הַבַּיִת, וַיִּכְבַּד אֶת אִשְׁתּוֹ לְכַבוֹד הַשְּׂכִינָה כִּי הַדְּבָרִים עֵתִיקִים עוֹשֵׂה זֹאת בְּעוֹלָם הַזֶּה יִמְצָא מְנוּחָה, וַיִּצוּ ה' אֶתְּךָ הַבְּרָכָה, וְשִׁכְרוּ אֶתְּךָ פַּעֲלָתוֹ לְפָנָיו לְעוֹלָם הַבָּא יַעֲמֵד בְּקֶרֶן אוֹרָה לְפָס צַעֲרָא אֲגֵרָא.